

Date: 7th November-2025

ELEKTRONİK ARŞİV SİSTEMİ UYGULAMASININ AVANTAJLARI

Xabibullaeva Shodiya

FarDU Tarix fakulteti Arxivshunoslik yo‘nalishi talabasi

e-mail-@susambilik@gmail.com

Açıklama: Bu makale, Özbekistan Cumhuriyeti'nde elektronik arşiv sisteminin uygulanmasına duyulan ihtiyacı ve temel avantajlarını analiz etmektedir. Çalışma, geleneksel arşivlerin aksine dijital belgelerin depolanması, işlenmesi ve kullanılması olanaklarını vurgulamaktadır. Mevcut pratik deneyimlere ve uluslararası deneyimlerin analizine dayanan makale, elektronik arşiv sisteminin ekonomik, organizasyonel ve teknik avantajlarını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: elektronik arşiv, dijital belge yönetimi, arşiv çalışmaları, bilgi güvenliği, otomasyon.

Date: 7th November-2025

araması dijital indeksleme, anahtar kelimeler, meta veriler ve QR kodları aracılığıyla gerçekleştirilir ve bu da saniyeler içinde sonuç verir [1].

Elektronik arşiv sistemi, kullanıcıların aynı anda birden fazla belgeye erişmesine, filtrelemesine, düzenlemesine ve paylaşmasına da olanak tanır. Bu, özellikle devlet kurumları, bilimsel kurumlar ve ticari bankalar gibi çok sayıda belge sirkülasyonunun olduğu sektörler için kullanışlıdır.

Örneğin, Özbekistan Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı tarafından 2023 yılında uygulamaya konulan "E-Hüccet" sistemi sayesinde çalışanların belgeleri ortalama %85 daha hızlı bulabildiği ve elektronik imza kullanılarak belge onaylama sürecinin 5-7 dakika kısaldığı kaydedilmiştir. Bu rakamlar, belge sirkülasyon sürecinin verimliliğinin ne kadar arttığını açıkça göstermektedir.

Hızın yanı sıra, kolaylık faktörü de kullanıcı için büyük önem taşımaktadır. Dijital arşiv sistemi, internet üzerinden uzaktan erişim sağlar. Örneğin, bir araştırmacı veya arşiv çalışanı, ofiste olmasa bile sisteme

Date: 7th November-2025

kağıt ve sarf malzemelerinden yaklaşık 120 milyon sum tasarruf sağlamıştır [2]. Bu rakamlar, sistemin maliyet etkinliğini açıkça göstermektedir. Ayrıca, belgeler bulut teknolojileri kullanılarak dijital arşiv sisteminde saklanmaktadır. Bu sayede ek bina inşa etme veya depolama alanlarını genişletme ihtiyacı ortadan kalkmaktadır. Kuruluşlar artık belgeleri fiziksel bir konumda değil, bir sunucuda veya ulusal veri merkezinde saklamaktadır. Bu aynı zamanda kira ücretlerini, hizmet personeli sayısını ve kamu hizmetleri maliyetlerini de düşürmektedir [3].

Ayrıca, belgeler elektronik arşivleme sistemi aracılığıyla elektronik imzayla onaylandığından, belgelerin kopyalanması ve değiştirilmesi maliyeti ortadan kalkar. Daha önce bir belgenin üç veya dört kopyasının hazırlanması gerekirken, artık tek bir dijital dosya birden fazla kuruluşla güvenli bir şekilde paylaşılabilmektedir. Bu hem zamandan hem de paradan tasarruf sağlar.

Uluslararası çalışmalar da elektronik arşivleme sisteminin maliyet etkinliğini doğrulamaktadır. Örneğin, Malezya'da uygulamaya konulan "E-Kayıt Yönetim Sistemi" sayesinde,

Date: 7th November-2025

Bu nedenle, Özbekistan'da elektronik arşiv sisteminin yaygınlaşması için şunlar gereklidir:

- Dijital becerilere sahip arşivcilerin eğitilmesi;
- Tek tip teknik standartların geliştirilmesi;
- Bilgi güvenliğinin güçlendirilmesi.

REFERANSLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarori — “Arxiv ishi to'g'risida”gi Qonun (2020-yil, 29-avgust).
2. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi hisobotlari. “Raqamli hujjat aylanishining iqtisodiy samaradorligi” (Toshkent, 2023).
3. Alhazmi, A. (2021). *Electronic Records Management and Service Quality in Public Institutions*. International Journal of Management and Applied Research, 8(2), 34–48.
4. Saputra, R.H. (2024). *Implementation of the E-Archive System to Increase Transparency and Accountability*. Asia Information System Journal, 4(1), 15–29.
5. Laarfi, A. (2020). *Electronic Archiving as a Necessity in Technological Age*. Journal of Computer and Communications, 8(4), 1–1